

Serinin Tuzlu Fıçısı: Thetis

Sinem Deniz Kılıç · 12 dk · 15 Nisan 2026

TEKRAR NOTLARI

- **Helen ertelendi, sıra Troya Savaşı'nın ilk meyvesinde.** Helen'le birlikte Troya'yı anlatmak bir hazırlık bölümü zorunlu kıldığı için bu bölüm Thetis'e ayrıldı, böylece kronoloji de bozulmamış oldu. Bir sonraki bölümde Thetis ile Peleus'un düğünündeki kargaşa ve Aleksandros, yani Paris var. Troya Savaşı ve Helen konusunun üçüncü bölümünde Helen'e geçilecek.
- **Thetis bir deniz perisi ya da deniz tanrıçası, Nereidlerin lideri.** Doris ile Nereus'un kızıdır, "gümüş ayaklı" sıfatıyla anılır. Güzelliği Zeus ile Poseidon'u birbirine düşürecek cinstendir.
- **Ölümlüyle evlendirilmek bir rütbe düşürmedir.** Zeus baştanrı olmasına rağmen kardeşi Poseidon'la sıkıntı yaşamayı göze alamadığı, ya da o dönemde Hera'dan çekindiği için Thetis'i ölümlü Peleus'la baş göz eder. Peleus, Teselya'daki Myrmidonların kralıdır, Argonautların seferine katılmasıyla bilinir ve kardeş katilidir. Asıl mesele, kardeş katiliyle evlendirilerek rütbesi yerle bir edilen Thetis'tir. Evliliğin zorla olup olmadığı, Euripides'in Andromakhe oyununun son kısmında Thetis'in Peleus'u kendi yanına alıp ölümsüzleştirmeşi üzerinden sorgulanabilir.
- **Thetis'i Hera büyötmüştü, yine de Zeus'un yanında durdu.** Rhodoslu Apollonios'un Argonautika'sında Hera, Thetis'e seslenir: Seni ben büyüttüm, tüm tanrıçalardan daha çok sevdim, hatta Zeus'un yatağını reddettiğinde seni onurlandırıdım. Buna rağmen Hera'nın öncülük ettiği Olimpos isyanında Zeus'u kurtaran Thetis olmuştur. Bu tutum için üç okuma öneriliyor: Baba yasasına uygunluk, anne sayabileceği figürle rekabet, ya da bakıcıyı satın mutlak gücü savunmanın karlı bir yatırım olması.
- **Metis'in kehaneti Thetis'in üzerine düştü.** Zeus'un Metis'i yutarak sönmüştürdüğü kehanet, yani babasından daha güçlü çocuk doğması meselesi yeniden gün yüzüne çıkar. Moiralara sorulduğunda Thetis'ten de böyle bir çocuğun doğacağı kesinleşir. Araya bir laf atma giriyor: Acaba çocuğun homoseksüelliği hakkında da bilgileri var mıydı, "Akhilleus'un Şarkısı" romanına bayılan homofobik Rowling'in yokmuş anlaşılan.
- **Ölümsüzleştirme denemesi: Ateş ve ambrosia.** Apollonios, Peleus'un krallığından ayrılma sebebini şöyle yazar: Çünkü Thetis her gece çocuğun ölümlü etini ateşin aleviyle çevrelerdi ve gün be gün onun körpe bedenine ambrosia sürerdi ki çocuk ölümsüz olsun ve iğrenç yaşlılığı vücudundan uzak tutabilsin.
- **Thetis oğlunun ağlayışına boyun eğer.** Akhilleus sitem eder: Anam, kısacık ömür sürmek için doğurdunsa beni, bari Olimposlu Zeus ün bağışlasaydı bana ne olurdu? Bunun üzerine Thetis Zeus'un yanına gider, madem ölecek bari anlı şanlı bir kahraman olsun der. Homeros aynı sahneyi duygusallaştırır ve Thetis'e şunu söyler: Bir gün ya sözümle ya işimle ölümsüzler arasında sana yararlı olduysam, şimdi yerine getir şu dileğimi, kısa ömürlü oğluma değer ver.
- **Styks paradoksu: Koruyan el aynı zamanda mülkiyet kuran eldir.** Thetis, Akhilleus doğduğunda onu topuğundan tutup Styks nehrine daldırır, çocuğun bedeni ölümsüzlükle tıslımlanır. Ama onu tam kendi parmak izinin kaldığı yerden ölüme bağlar. Böylece çocuk her biçimde annesinin gücüne ve korumasına muhtaç kalır. Bu,

ödipal bağın ve göbek bağını koparamayan anneliğin yansıması olarak okunuyor. Başka bir uzvundan tutmaması da üstünlüğünü koruma içgüdüsü, en ünlü ve güçlünün arkasındaki ebeveyn böbürlenmesi sayılıyor.

- **Topuk hareket kabiliyetinin sembolü, bu yüzden ölümlü kalması ironik.** Topuk Akhilleus'un hız ve hareket kabiliyetini temsil eder. Buradan kadınların topuğundan vurulmasına geçiliyor: Toplumsal cinsiyet eşitsizliği kadının hareket alanını kısıtlamak üzerine kurulmuştur, topuğundan vurulan kadın tüm kabiliyetine rağmen devrileceğini bilir ve bağımlılık kurar. Bir başka ihtimal de kadının gücünün öylesine yenilmez görülmesi, bu yüzden aynı Akhilleus gibi ona sonradan basit bir kusur eklenmesidir. Hayattaki Thetis'ler, gece dışarı çıkma, öyle giyinme, kadınlar narin bir çiçektir diyen mahallenin tonton amcaları ve tatlı teyzeleri olabilir.
- **Skyros: Koruma en sonunda kadın kılığına dönüşür.** Savaş için ordu toplanırken Thetis fazlasıyla isyankar ve korumacıdır, Akhilleus'u Skyros adasında kadın kılığında saklayarak savaşa katılmasını önlemeye çalışır. Oğlunu lüzumsuz bir savaşla yitireceğini bildiği için bilmenin lanetiyle sarılmış, kalburla su taşımaktadır. Akhilleus'un meşhur öfkesi de belki Agamemnon'dan çok, üzerine titrenerek boğulmuş bir çocukluğa ve kaderi bilinen evlat olmanın ağırlığına bağlanabilir. Thetis'ten çıkarılan ders şudur: Kaderden kaçamazsınız ama kaderin içerisinde bir ün yaratabilirsiniz.

Bölümün kaynakları

- Kaynak önerilerinden önce Laura Slatkin - The Power of Thetis kitabını daha sonra değerlendireceğimizden bu bölümde kitaba dair herhangi bir atıf bulunmadığını söyleyelim. Hatta kitabın genel Thetis kanısının dehlizlerinde dolaşan yapısına biz henüz dahil olmadık. Çevresinden dolandık.=
- Madeline Miller – Akhilleus'un Şarkısı
- Euripides - Andromakhe
- Rodoslu Apollonios – Argonautika : archive.org - Apollonius Rhodius - Argonautica
- Margueritte Yourcenar - Ateşler
- Homeros – İlyada
- Pat Barker - Kızların Suskunluğu
- World History - Thetis
- Jan Erasmus Quellinus-Thetis Dips Achilles in a Vase with Water from the Styx
- wikimedia.org Frescos of the Casa di Sirico (Pompeii)
- metmuseum.org - Thetis Transporting Arms for Achilles

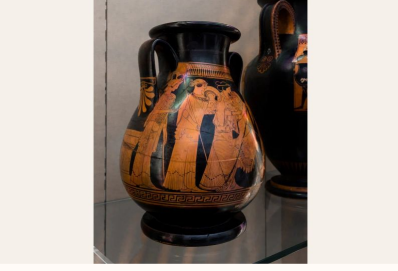

Peleus ile Thetis'in düğünü betimli pyxis

MÖ 5. yüzyıl · Louvre Müzesi, Paris

Bölümün başlangıç noktası: bir deniz tanrıçasının ölümlü bir adamla evlendirilmesi. Thetis'in tanrısallığıyla anneliği arasındaki gerilim tam da bu düğünde kuruluyor.

Kamu malı, Wikimedia Commons

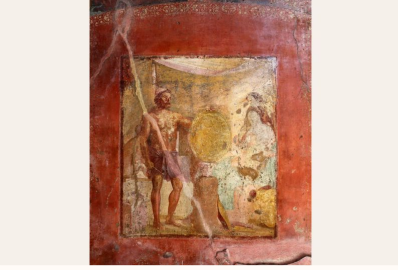

Akhilleus'a yeni silahları getiren Nereidler betimli pelike

MÖ y. 470 · British Museum, Londra

Silah getirme sahnesinin antik hali. Thetis yasa boğulmuş oğlunun yanında, kardeşleri Nereidler denizden zırhı taşıyor.

Fotoğraf: ArchaiOptix, CC BY-SA 4.0 · Wikimedia Commons

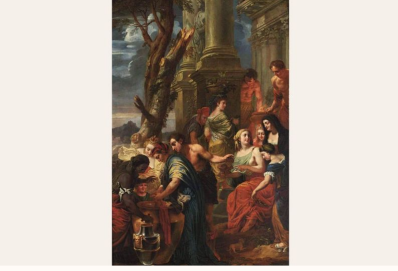

Thetis ve Vulcanus freski, Sirico Evi triclinium'u

MS 1. yüzyıl · Sirico Evi (VII.1.47), Pompeii

Sunanın kaynak listesindeki Pompeii freski. Thetis, Hephaistos'un demirhanesinde oğlu için dövülen kalkanı bekliyor.

Fotoğraf: Sailko, CC BY-SA 4.0 · Wikimedia Commons

Thetis Akhilleus'u Styx suyu dolu bir kaba daldırıyor

Jan Erasmus Quellinus · 1668

Daldırma sahnesinin en bilinen barok yorumu. Suyun nehir değil bir kap içinde gösterilmesi, anlatının kaynaktan kaynağa nasıl değiştiğini görmek için iyi bir örnek.

Kamu malı, Wikimedia Commons

Akhilleus için silahları taşıyan Thetis

William Theed (baba) · y. 1804–1812 · The Metropolitan Museum of Art, New York

Kaynak listesindeki Met eseri. Bronz grup, tanrıçayı deniz üstünde zırhı taşıırken gösteriyor; annelik burada bir taşıma işine dönüşüyor.

CC0, Wikimedia Commons